

מבט לכנסת

זוגיות במשבר

"זו תוכנית לריסוק מערכת המשפט" אומרת נשיאת העליון • חיות ולוין הם אנשים של שחור ולבן • האחריות הציבורית שלהם, יתכן שתדחוף לנסות להגיע לפשרות - מה שנראה ברגע זה, רחוק מהמציאות

הממשלה נתניהו יעשה את מה שעשה תמיד - כל אימת שהתקרבה חקיקה נגד בית המשפט העליון הוא הטיל וטו. חיות כנראה זוכרת את נתניהו, ההוא שעימו נפגשה בתחילת כהונתה, מחויב לשמירה על עצמאות שלטון החוק - אבל כפי שהוא נשמע בפתח ישיבת סיעת הליכוד, הנחישות דיברה בעד עצמה: "הרפורמה תצא לדרך, וכפי שלא נרתענו בעבר מהתקפות השמאל והתקשורת, לא נירתע גם הפעם", אמר נתניהו. ובכל זאת, חיות מקווה עדיין שראש הממשלה ימתן את הטון ואת הגזרות.

בקטנה

הביעה של חיות, כמי שעומדת בראש המערכת המשפטית, שאין לה כמעט כדורים בקנה. מי שאמור לייצג אותה בפני הכנסת והממשלה, הוא שר המשפטים שהפך ליריבה המר. כללי האתיקה של השופטים, והעובדה שמוסדות המדינה מתדיינים אצלה בשוטף, כל אלה אוסרים עליה לערוך פעילות אקטיבית על מנת להסיר את רוע הגזרה.

היא אמנם יכולה להגיע לדיוני ועדת החוקה של הכנסת כדי לשכנע בצדקת עמדת מערכת המשפט, אבל הרוב הקואליציוני שם הוא רוב דורסני. לכן, הכדור האחרון בקנה של חיות באם החקיקה תעבור, הוא להתפטר. אם זה יקרה - זה עלול להדהד כקץ ימי הדמוקרטיה בישראל. מנהיגותה תעמוד למבחן בנכונותה לפשרות מול תוכנית הרפורמה של שר המשפטים יריב לוין - היכן להתעקש, היכן לא שווה להילחם והיכן לשבור את הכלים. כדי לסבר את האוזן 11 שופטי העליון שדנו בהמשך התמודדותו של נתניהו לראשות הממשלה, סברו אז כי החוק שמתיר לנתניהו להרכיב ממשלה הוא חד-משמעי. כעת לך תסביר את זה למי שרוצה היום לקחת מבית המשפט את עילת הסבירות.

הנוגעות למערכת שבראשה היא עומדת. התוכנית שנפרסה בפני חיות, כמו בפני כל עם ישראל - הייתה כחץ בליבה של מערכת המשפט, והיותה עבור חיות הלם וחרדה קיומית לעתיד מערכת המשפט.

כאשר לוין קיים את מסיבת העיתונאים שלו, חיות הייתה עסוקה בהכנות לקראת הדרמה הגדולה שנפתחה למחרת "הדיון במינוי דרעי לשר". לא רק התוכן צרם לה, גם העיתוי שנבחר להיות דווקא ערב הדיון בעתירות דרעי.

דבריו של לוין הבהירו לחיות שהיא חייבת להגיב. עם ידיים כבולות, יצאה להילחם על אמון הציבור לא פחות מלוין שטוען כי הציבור לא רק שתומך בו מספרי, אלא גם נתן לו את הכוח האלקטורלי לשנות. דבריו של לוין והצעות החוק שפרסם, יצרו בין חיות ללוין פער שלא ניתן לגישור וללא כל יכולת ליצור מו"מ. הם עדיין נמצאים על מסלול ההתנגשות במאבק הכוחני על דעת הקהל ועל עמדת הח"כים - אז אולי יתכן עוד סיכוי לסוג של פשרה?

הקלף האחרון

בפגישת עבודה ראשונה בין חיות ללוין, הם נפגשו כדי לדון על הניהול השוטף של מערכת בתי המשפט ולהפריד מהביעה הגדולה, אבל הפגישה בלשכת חיות הייתה כל כך מתוחה, עד כדי שלא השאירה מקום לספק. לוין, בקור רוח, הניח את הדברים על השולחן כשפניו להפוך ולשנות את פני המערכת המשפטית. חיות: "מדובר בהכנסת פוליטיזציה ללב השיפוט המקצועי". "ביטול עילת הסבירות ופסקת התגברות ברוב קואליציוני מינימלי, כמוה כהתגברות לא רק על בית המשפט העליון, אלא על זכויות האדם בישראל". בעוד השניים מתחפרים בעמדותיהם כשהפער הוא כמזרח למערב ולכן הקלף האחרון הוא נתניהו. חיות ציפתה כפי הנראה שראש

על רקע הקרע הגלוי עם שר המשפטים, הגיע השבוע מבחן האש הראשון של נשיאת העליון - "ההחלטה לפסילת דרעי". למרות ההכחשות, אם הרפורמה על כל סעיפיה תעבור בכנסת - היא תתפטר. זה יהיה הכדור האחרון בקנה האקדח המעשן שלה. אם זה יקרה - זה עלול להדהד כקץ ימי הדמוקרטיה בישראל.

החשש עדיין קיים

חודשים מספר לפרישתה לגמלאות של נשיאת העליון, אסתר חיות, שתיזכר לאו דווקא בשל הישגיה בניהול מערכת המשפט, אלא בשל עמידתה מול הכוחות שרוצים להרוס את עצמאות בית המשפט והדמוקרטיה בישראל.

ערב כניסתו של שר המשפטים הקודם גדעון סער לתפקיד, הביעה חיות דאגה מפני הרפורמות החד-צדדיות שהוא מתכנן, ולמרות החששות ולצד הוויכוחים על המינויים והשינויים הנחוצים למערכת, הפעילות המשותפת בין השניים התנהלה באמון מלא.

כעת עם כניסת השר החדש למשרד שוב קיים החשש - רק שהפעם, אישיותם הטוטאלית של לוין ושל יו"ר ועדת החוקה, שמחה רוטמן, עם המחויבות האישית של ראש הממשלה מטעמיו האישיים לנושא - ואסתר חיות נמצאת במקום אחר לגמרי.

לא סופר אך אחד

תפיסותיו של לוין בנוגע למערכת המשפט ידועות מזה 20 שנה. הוא מטיף בעקביות למהפך יסודי במערכת המשפט. למרות הביטוי "דברים שרואים מכאן..." בתוך ימים התברר שלוין, לא זו בלבד שדעותיו לא השתנו - הן אף הסלימו. ארבעה ימים בלבד לאחר מינויו, כינס לוין מסיבת עיתונאים בה פרסם את "רפורמת המשילות" שלו. שלא כנהוג - הוא לא נועץ בחיות, ואף לא טרח להודיע לה על תוכניותיו